



MOG

Memories of
the Occupation
in Greece

Freie Universität Berlin
Center für Digitale Systeme (CeDiS)

Υλικό για τον τύπο:

Επιλεγμένα παραθέματα από τη συνέντευξη με τον Ευστάθιο Χαϊτίδη
Η συνέντευξη πραγματοποιήθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2016, στο Βερολίνο από την Δρ.
Άννα Μαρία Δρουμπούκη

Τα γεγονότα της σφαγής των Πύργων Εορδαίας

Εκείνη την ώρα που μας ειδοποίησαν οι κοπέλες ότι έρχονται οι Γερμανοί, οι γυναίκες παρακαλούσαν τους άντρες να φύγουν. Μεταξύ αυτών και η γιαγιά μου. Η γιαγιά μου παρακαλούσε τον πατέρα μου: «Φύγε να γλιτώσεις, γιατί εμάς τι να μας κάνουν, γυναίκες είμαστε, θα μας πιάσουν, θα μας αφήσουν. Εσένα όμως άμα σε πιάσουνε, πιάσιμο σημαίνει θάνατος». Σε κείνη(η) την φάση γυρίζει ο πατέρας μου και της λέει: «Ρε μαμά, δώσε μου τη γυναίκα μου, ένα αγόρι κι ένα κορίτσι και σ' αφήνω τα τρία τα υπόλοιπα τα παιδιά να τα έχεις εσύ». Αυτή ήταν βέβαια ανένδοτη, του λέει: «Φύγε να γλιτώσεις εσύ και μετά βλέπουμε, εμάς τι να μας κάνει, γυναίκες είμαστε. Τι θα μας κάνουν;». Λοιπόν. Τελικά, δε μιλούσε ο πατέρας μου απ' ό,τι φαίνεται, σεβότανε την πεθερά του γυρίζει και της λέει: «Εντάξει, δώσε μου ένα αγόρι κι ένα κορίτσι». Η γιαγιά δε συμφώνησε πάλι, τον είπε: «Φύγε να γλιτώσεις, γιατί τι θα γίνουμε εμείς χωρίς εσένα». Ο πατέρας μου δεν έφυγε, δε μιλούσε, οπότε στην τρίτη φορά την λέει: «Εντάξει, δώσε μου ένα αγόρι. Αφού δε μου δίνεις κανέναν δώσε μου ένα αγόρι». Λοιπόν. Και τη λέει: «Δώσε μου το Στάθη». Λοιπόν. Και με πιάνει απ' το χέρι. Μόλις είδε η γιαγιά ότι μ' έπιασε ο πατέρας μου απ' το χέρι, αυτή με βούτηξε απ' το πόδι. Λοιπόν. Τραβούσε αυτός, τραβούσε κι αυτή. Αλλά οι δυνάμεις ήτανε άνισες. Ο πατέρας μου ήταν πιο δυνατός, μ' ένα δυνατό τράβηγμα, τράβηξε με πήρε, έπεσε κάτω η γιαγιά και πεσμένη θυμάμαι που τον είπε: «Να πάτε στο καλό παιδί μου». Ήτανε, το λέω και συγκινούμαι, ήταν η μόνη φορά που μιλούσε στον πληθυντικό. Μέχρι τότε τον έλεγε «όχι, όχι, όχι», συνέχεια όχι τον έλεγε, μόνον τότε τον είπε: «Να τα πάτε στο

καλόν».

Έτσι φύγαμε εμείς απ' τις οικογένειες και πήγαμε λίγο πιο πέρα, ξέρω εγώ, κάνα 500 μέτρα, ένα χιλιόμετρο πόσο πήγαμε. Εκεί είναι οι φάσεις που αρχίζουν και μας πυροβολούν να μας σκοτώσουνε οι Γερμανοί και τρέχουμε εμείς κάτω στη χαράδρα. Μπήκαμε στη χαράδρα μέσα, γλιτώσαμε, αλλά τα γυναικόπαιδα τα πήρανε. Μ' αυτήν την ιστορία με τη γιαγιά μου, έτσι γλίτωσα εγώ και μετά περιπλανηθήκαμε, επειδή δεν μπορούσαμε να περπατήσουμε και την ημέρα, γιατί φοβόμασταν. Οι Γερμανοί είχαν κι αεροπλάνα ακόμα.

...

: Είπατε ότι οδήγησαν τα γυναικόπαιδα στην εκκλησία και τα έκλεισαν μέσα; Οι Γερμανοί;

: Όχι στην εκκλησία. Δεν τα κάψανε στην ... Την άλλη μέρα τα πήραν απ' την εκκλησία, τα πήγανε στις αχερώνες, γιατί οι αχερώνες έχουν το άχυρο, το οποίο καίεται (καίγεται) πολύ εύκολα. Αλλά με το άχυρο δεν μπορεί να καούν φαίνεται τελείως, ας πούμε, οι άνθρωποι και τους ραντίσανε με μια άσπρη εύφλεκτη ύλη, δεν ξέρω τι ήτανε.

Αν ήταν βενζίνη, δεν ξέρω. Και τους κάψανε στις αχερώνες μέσα. Έχουμε τέσσερις αχερώνες, τις οποίες τώρα σκάψαμε και βρήκα τα θεμέλια της πρώτης αχερώνας. Αλλά οι αχερώνες δεν ήταν όλες μαζί, δεν ήταν δηλαδή μία εδώ, εδώ, εδώ, εδώ τέσσερις [δείχνει με τα χέρια]. Η μία ήταν εδώ, η άλλη ήταν εδώ, η άλλη ήταν εδώ κι η άλλη ήταν εδώ. Αλλά βρήκαμε τουλάχιστον τη μία και εκεί θέλουν να κάνουν το μνημείο ας πούμε, για τους νεκρούς

Η απώλεια πατρίδας και οικογένειας:

: Κοιτάζτε, το παλιό χωριό δεν ξαναδημιουργήθηκε, διότι οι πλείστοι που φύγανε τότε και δεν πάθανε τίποτα, δεν ξαναγυρίσανε. Μερικοί έχουνε ξεριζωθεί τελείως. Δεν υπήρχαν να ξαναγυρίσουν. Και μερικοί φύγανε δεν θέλανε, ε και μερικοί μείνανε. Αυτοί που μείναν, αυτή τη στιγμή το χωριό αριθμεί γύρω στους 900 κατοίκους. 900, 1000, τόσους, παραπάνω δεν είναι. Αλλά ήταν ένα πολύ μεγάλο χωριό και πολύ ξαπλωμένο, πολύ ξαπλωμένο.

: Κατ' αρχήν ορφανός ένιωθα απ' τη στιγμή που σκοτώσανε_, έχασα τ' αδέρφια μου και τη μάνα μου και τη γιαγιά μου. Μετά δε τον θάνατο και του πατέρα μου εκεί γίνεσαι ράκος και λες, αυτό είναι τώρα, κοίταξε να ζήσεις. Εγώ το προτέρημά μου, η τύχη μου ήταν ότι έπεσα σε πάρα πολύ καλούς ανθρώπους όπως σας είπα και προηγουμένως, στο θείο μου και στη θεία μου, γιατί ο θείος μου δεν είχε κανένα λόγο να με κρατήσει, ο θείος μου ήτανε ξένος. Η θεία ήτανε η πρώτη ξαδέρφη της μάνας μου. Οι οποίοι μου φερθήκανε άριστα μπορώ να σας πω.

Αισθήματα και σχέσεις με τους Γερμανούς

: Ε, την απόφαση την πήρα γιατί με βασάνιζε η εντολή του πατέρα μου. «Το παιδί να τ' αφήσετε εκεί που είναι και να σπουδάσει». Αυτή το «να σπουδάσει», αυτή η φράση, εμένα σαν παιδί με βασάνιζε να πούμε. Διότι έλεγα τι θα γίνει; Δεν θα υπακούσω στην εντολή του γονιού μου; Αυτό δε γίνεται. Το θεωρούσα αδύνατο. Έπρεπε να γίνει. Και το έκανα. Έτσι έφτασα το '59 [1959] στο Μόναχο κι εκεί αρχίζει ένας άλλος Γολγοθάς, ο οποίος ευτυχώς που βρέθηκε μία γερμανική οικογένεια στη ζωή μου και μ' άλλαξε. Αλλιώς, ίσως θα ήμουνα ή κουμμουνιστής ή γουρούνι άγριο, να πούμε. Διότι στην πρώτη οικογένεια που πήγα για μείνω, έφυγα, δεν άντεξα. Νόμιζα ότι είναι ο ίδιος ο Χίτλερ από πάνω μου. Στη δεύτερη οικογένεια τα ίδια. Ούτε μήνα. Στην τρίτη οικογένεια που πήγα στους λεγόμενους Πρόιμπεκ, εκεί συνάντησα άλλους ανθρώπους. Οπότε μετά από λίγον καιρό, επειδή με καλούσαν κιόλας. Μ' έλεγαν: «Έλα να φας μαζί μας». Τους λέω: «Κοιτάζτε να δείτε, επειδή με φέρεστε έτσι πρέπει να σας πω κάτι». Και τους είπα την ιστορία μου. Ενώ δεν την έχω πει σε κανέναν. Λοιπόν. Κι ούτε την έλεγα, κι ούτε μετά την είπα. Αλλά σ' αυτούς αισθάνθηκα ότι πρέπει να την πω. Και τους το είπα. Και όντως, θυμάμαι την Φραντσίσκα, τα παιδιά λένε [γερμανικά] *Tante Fanny* (θεία Φάνη), τη λένε σήμερα. Μ' έκανε έτσι [κάνει μπροστά το κεφάλι] όταν την είπα ότι μας κάψαν ζωντανούς, τότε με λέει: [γερμανικά] «*Was, die unsrigen?*» (τι, οι δικοί μας); Λέω: [γερμανικά] «*ja*» (ναι), [γερμανικά] «*die Schweine*» (τα γουρούνια) λέει. Και λέω: «Γαμώτο κι αυτοί Γερμανοί είναι, τι γίνεται εδώ τώρα»; Νωρίτερα αν μου λέγανε πάρε ένα πολυβόλο και σκότωνε, θα σκότωννα. Αυτούς τους ανθρώπους πώς θα τους σκοτώσω; Γίνεται; Δε γίνεται. Λοιπόν. Αυτή η οικογένεια με άλλαξε όλη μου τη ζωή εμένα στη Γερμανία. Με τους οποίους βέβαια έμεινα εγώ σε επαφή κι αργότερα, είχαν φτάσει στο σημείο, όταν φεύγαν αυτοί μου δίναν το κλειδί απ' το σπίτι τους. Είχαν δικό τους μοναχικό σπίτι. Έμεινα εκεί. Μετά που έκανα οικογένεια και τώρα, προπέρσι πέθανε ο Πρόιμπεκ ο Λουδοβίκος, αλλά η τάντε Φάνη ζει ακόμα και πάμε και τη βλέπουμε.

: Στη γερμανική κοινή γνώμη πρέπει να γίνει γνωστή για να καταλάβουνε, αυτός είναι ο τουλάχιστον ο δικός ο μου ο στόχος. Να καταλάβουνε οι Γερμανοί το τι συνέβη σ' αυτήν την χώρα. Αυτό είναι που δεν ξέρουν οι Γερμανοί. Κι αυτό, ας πούμε, επιδιώκω εγώ να καταλάβουνε, να πούμε, ότι κοιτάξετε να δείτε, μπορεί να κυνήγησαν μερικούς, αλλά στην Ελλάδα γίναν αυτά, αυτά κι αυτά.

Παραπομπή στη συνέντευξη:

Efstathios Chaitidis, Interview mog057, 16.12.2016, Interview-Archiv "Erinnerungen an die Okkupation in Griechenland", archive.occupation-memories.org, DOI: 10.17169/mog.mog057

Förderer und Partner:

